

דברו אמת

גילוי דעת יהודי על נוצרים ועל הנצרות

בשנים האחרונות מתחולל ביחסים שבין יהודים לנוצרים שינוי דרמטי וחסר תקדים. לאורך כמעט אלפיים שנות גלותו של עם ישראל נטו נוצרים לתאר את היהדות כדת שכשלה או, במקרה הטוב, כמי שהכינה את הדרך לנצרות והגיעה לידי השלמתה בדת זו. ואולם, בעשורי השנים שמאז השואה נשתנו פניה של הנצרות באורח מפליג. מספר גדל והולך של גופים כנסייתיים רשמיים, קתולים כפרוטסטנטים, חיברו הצהרות פומביות, שבהן הם הביעו את חרטתם על התייחסותה הנפסדת של הנצרות ליהודים וליהדות כאחת. יתרה מזאת, בהצהרות אלו הוכרזו שדרשות וגופי תורה נוצריים יכולים – וצריכים – להשתנות, כך שתיכלל בהם הכרה בברית הנמשכת בין אלוהים לעם היהודי כמו גם הדגשת חשיבות תרומתה של היהדות לתרבות העולם ואף לאמונה הנוצרית גופה.

אנו מאמינים שראוי ששינויים אלה יזכו להתייחסות יהודית מעמיקה. אנו – קבוצת מלומדים יהודיים מזרמים שונים, שאינם מתיימרים אלא לדבר בשם עצמם – מאמינים שהגיע הזמן שיהודים ילמדו להכיר את המאמצים שעושים נוצרים במטרה ללמוד, לכבד ולהוקיר את היהדות. אנו מאמינים שחיוני שיהודים יעמיקו חשבון בשאלה מהו שיכולה היהדות לומר כיום כיום הזה בעניינה של הנצרות. כצעד ראשון בכיוון זה אנו מבקשים להציע שמונה תזות בדבר האורח שבו יכולים יהודים ונוצרים להתייחס אלו אל אלו.

היהודים והנוצרים עובדים את אותו אל.

בטרם היות הנצרות היו היהודים עובדי היחידים של אלוהי ישראל. ואולם הנוצרים עובדים גם הם את אלוהי אברהם יצחק ויעקב, בורא שמים וארץ. אמנם, אין בעבודת האל הנוצרית כדי לשמש דרך תקפה בשבילנו כיהודים, ואולם כתיאולוגים יהודיים אנו מברכים על כך שדרך הנצרות עומדים מאות מיליוני בני אדם בקרבה לאלוהי ישראל.

יהודים כנוצרים מבקשים לבסס עבורם סמכות דתית באותו ספר – המקרא (שהיהודים מכנים תנ"ך והנוצרים 'הברית הישנה').

כשאנו פונים אל ספר זה בבקשנו לעצב מתוכו אוריינטציה דתית, עושר רוחני וחינוך לחיי קהילה, שואבת ממנו כל אחת משתי עדות האמונה תכנים דומים: אלוהים ברא את העולם ומקיימו; הוא כרת ברית עם עם ישראל ודבר ההתגלות שלו מנחה את ישראל לחיי צדק; אנו – נוצרים ויהודים כאחת - בוטחים בכך שאלוהים עתיד לגאול את ישראל ואת האנושות כולה. אכן, נוצרים ויהודים מפרשים את המקרא באורח שונה במקומות רבים. לעולם שומה עלינו לכבד הבדלים אלה.

נוצרים יכולים לכבד את תביעתו של עם ישראל על ארץ ישראל.

המאורע החשוב ביותר בחיי העם היהודי מאז השואה הוא ייסודה מחדש של מדינה יהודית בארץ המובטחת. כמאמיניה של דת המבוססת על המקרא, מוקירים הנוצרים את העובדה שארץ ישראל הובטחה – וניתנה – ליהודים כמרכז הארצי של הברית בינם לבין האל. נוצרים רבים תומכים במדינת ישראל ממניעים עמוקים יותר מאשר אלה הפוליטיים בלבד. כיהודים אנו מקדמים בברכה תמיכה זו. בה בעת אנו מכירים בכך שהמסורת היהודית מצווה על עשיית צדק עם כל שאינם יהודים החיים במדינת ישראל.

יהודים ונוצרים מקבלים את עקרונות המוסר של התורה.

במרכז עקרונותיה המוסריים של התורה עומדת קדושתם המוחלטת של חיי כל אדם וכבודו. כולנו נבראנו בצלם אלוהים. דגש מוסרי משותף זה עשוי לשמש כבסיס ליחסים טובים יותר בין שתי עדות האמונה. הוא עשוי לשמש גם כעדות בת עוצמה לאנושות כולה למען שיפור חייהם של רעינו בני האדם וכתשתית למאבק כנגד עוולות וכנגד גישות אלייליות המסכנות אותנו והמבזות את כבודנו. עדות זו חיונית במיוחד אחרי האימה חסרת התקדים שהייתה נחלת האנושות במאה שחלפה.

הנאציזם אינו תופעה נוצרית.

בלא ההיסטוריה הארוכה של איבה נוצרית ליהדות ושל אלימות נוצרית כנגד יהודים לא הייתה האידיאולוגיה הנאצית להתהוות ולהיות מיושמת הלכה למעשה. רבים רבים הם הנוצרים שנטלו חלק במעשי הזוועה הנאציים; אחרים לא מחו באורח נמרץ דיו כנגד מעשים אלה. ועם זאת, הנאציזם אינו תולדה בלתי נמנעת של הנצרות. לו עלה בידי מכונת ההשמדה הנאצית להשלים את מלאכת השמדת היהודים הם היו מפנים את כוחה של מכונה זו באורח ישיר יותר כנגד הנוצרים. אנו מזכירים בהערכה את אותם נוצרים שסיכנו את חייהם למען הצלת יהודים בתקופת השלטון הנאצי או אף הקריבו את חייהם למען מטרה זו. מתוך מודעות לכך אנו מבקשים לעודד את המאמצים הנעשים לאחרונה על ידי תיאולוגים נוצריים להיאבק באורח שאינו משתמע לשתי פנים כנגד כל יחס מבזה כלפי היהדות וכלפי העם היהודי. אנו מציינים לשבח את אותם נוצרים הדוחים תפיסות מבזות אלה ואין אנו מבקשים להטיל עליהם אשמה בגין מעשי אבותיהם.

ההבדל בין יהודים לנוצרים, שאין בכוח אנוש לבטלו, לא ייושב עד בוא הגאולה האלוהית על האנושות כולה כמובטח בכתבי הקודש.

הנוצרים יודעים את האל ומסורים לעבודתו דרך ישוע והמסורת הנוצרית; היהודים יודעים את האל ומסורים לעבודתו דרך התורה והמסורת היהודית. פער זה לא ייושב על ידי כך שאחת משתי עדות האמונה תתעקש לטעון שהיא אוחזת בפירוש נכון יותר של כתבי הקודש מזה של רעותה; גם בהפעלתו של כוח פוליטי על הקהילה האחרת אין כדי להעביר הבדל זה מן העולם. יהודים יכולים לכבד את נאמנותם של הנוצרים להתגלות שהייתה אליהם ממש כשם שאנו מצפים מן הנוצרים לכבד את נאמנותנו להתגלות שהייתה אלינו. אסור שיופעל לחץ על היהודי או על הנוצרי לאשר את תורותיה של עדת האמונה האחרת.

יחסים מחודשים בין היהודים לנוצרים לא יחלישו את קיומה של המסורת היהודית.

יחסים טובים יותר לא יחזקו את ההתבוללות התרבותית והדתית ממנה חוששים יהודים, ובצדק. אין בהם כדי לשנות את אופני עבודת האל המסורתיים היהודיים, להגביר את ממדי נשואי התערובת בין יהודים ללא יהודים או לגרום ליהודים רבים יותר

להמיר את דתם לנצרות. הם גם לא יגרמו ליצירתן של תערובות חסרות שחר בין יהדות לנצרות. אנו מכבדים את הנצרות כדת שמקורה מעוגן ביהדות והמקיימת עד היום קשר הדוק עמה. אין אנו רואים בה שלוחה של היהדות. רק אם נטפח ונאהב את מסורותינו שלנו נוכל לפתח יחסים אלה עם הדת האחרת מתוך יושרה.

על יהודים ונוצרים לפעול יחדיו למען ייכוננו צדק ושלום.

יהודים ונוצרים מכירים, כל עדת אמונה על פי דרכה, בהיותו של העולם בלתי נגאל, כפי שמלמדות תופעות הדיכוי, הרעב, השפלתם של בני אדם בידי אחרים והסבל האנושי. למרות שמלוא מימושם של הצדק והשלום נתון לאל לבדו, יש במאמצינו המשותפים – יחד עם בני עדות אמונה אחרות – כדי לסייע בקירוב מלכות שמים, לבואה אנו מקווים ומייחלים. כל אחת משתי העדות בתחומה שלה, ושתיהן יחדיו, חייבות לפעול להשכנת צדק ושלום בעולמנו. בפעולה זו אנו מונחים על ידי חזונם של נביאי ישראל.

והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים: והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אל' הי יעקב וי'כנו מדרכיו ונלכה בא'רח' תיו:

ישעיה ב', ב'ג'.

תקוה פרימר-קנסקי, אוניברסיטת שיקגו.

דוד נובק, אוניברסיטת טורונטו.

פטר אוקס, אוניברסיטת וירג'יניה.

מיכאל סיגנר, אוניברסיטת נוטר-דם.

נוסח עברי: יהודע עמיר

הנוסח האנגלי המלא:

http://www.jcrelations.net/stmnts/njsp_dabru_emet.htm